

ušlého zisku, že včas neplnil, aniž mu pomůže § 1447 obč. zák., jenž ze svého všeobecného předpisu trpí opět §em 1047 a 920 obč. zák. výjimku pro případ, že jde o smlouvu úplatnou a zavázaný jest v prodlení v čase kritické události. Doložit dlužno, že oprávněn jest toliko soud z opaku § 1048 obč. zák. a nikterak nelze se odvolati na § 1051 obč. zák., jenž předpokládá, že doba odevzdání stanovena není, kdežto § 1048 jedná o případu, že stanovena jest a jen o to jde, zda vyšel zákaz před jejím dopadnutím či potom.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované firmy, poukávav k důvodům rozsudku odvolacího soudu.

Čís. 353. ✓

Ze závazků, vzniknuvších před 28. říjnem 1918 proti bývalému c. k. eráru, nelze žalovati erár Československé republiky.

(Rozh. ze dne 31. prosince 1919, Rv I 587/19.)

Firma A. odevzdala dne 6. prosince 1917 na stanici Praha-státní nádraží bývalé společnosti státní dráhy zboží k dopravě do stanice Litoměřice bývalé severozápadní dráhy. V Litoměřicích shledán úbytek na zboží. V roce 1919 podala firma A. žalobu o náhradu škody, prohlásivši výslovně, že žaluje železniční erár Československé republiky jako právního nástupce bývalého c. k. železničního eráru. Žalovaný železniční erár Československé republiky navrhl zamítnutí žaloby a to předem proto, že na straně žalovaného eráru nedostává se pasivní legitimace. Námitku tu odůvodnil tím, že smlouva dopravní uzavřena byla mezi žalující stranou a bývalým c. k. železničním erárem, že železniční erár Československé republiky nevstoupil v závazky a povinnosti bývalého c. k. eráru, takže pouze c. k. erár lze žalovati; že skutečně existují dva právní subjekty, tomu nasvědčují také nařízení vlády ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n. Žalovaná strana navrhla, by ústní jednání prozatím omezeno bylo na tuto námitku a by ve smyslu § 236 c. ř. s. zjištěno bylo mezitímním rozsudkem, že právní poměr mezi žalující stranou a žalovanou stranou z dopravní smlouvy ze dne 6. prosince 1917, uzavřené s bývalým c. k. erárem, jest po právu. — P r v á s t o l i c e zjistila mezitímním rozsudkem, že právní poměr mezi stranou žalující a stranou žalovanou »železničním erárem Československé republiky« opírající se o smlouvu dopravní, uzavřenou v Praze dne 6. prosince 1917 mezi stranou žalující a bývalým c. k. železničním erárem jest po právu. D ů v o d y: Dle ustanovení § 100 dopravního řádu ze dne 11. listopadu 1909 čís. 172 ř. z. lze podati žalobu ze smlouvy dopravní na dráhu, jež zboží převzala nebo zboží dle nákladního listu naposledy převzala nebo na jejíž průvozní trati škoda vznikla. V tomto případě bylo zboží odevzdáno k dopravě na stanici Praha-státní nádraží bývalé společnosti státní dráhy dne 6. prosince 1917 a vydáno dne 8. prosince 1917 ve stanici Litoměřice, severozápadní nádraží, tudíž naposledy převzato bývalou severozápadní dráhou. Jak bývalá společnost státní dráhy tak i severozápadní dráha, jichž ředitelství bylo ve Vídni a jež obě vlastnický

patřily bývalému c. k. rakouskému eráru, tím, že nastal převrat a bývalý rakouský stát v nové státy se rozpadl, přestaly jako takové existovati a přešly do vlastnictví jednotlivých se utvořivších států, arcíť jen ohledně těch tratí, jež v tom kterém novém státě se nacházejí. Československý stát vystupuje na věnek jako právní nástupce bývalé společnosti státní dráhy a bývalé severozápadní dráhy ohledně všech jejích tratí v jeho území. Jak stanice Praha-státní nádraží, tak i stanice Litoměřice-severozápadní nádraží, jest na těchto tratích. V tomto případě jedná se o závazky ze smlouvy dopravní, uzavřené před převratem na tratích, patřících v době podání žaloby vlastnický Československému státu. Z ustanovení § 100 dopravního řádu plyne, že závazky takové jsou vázány na podnik a to v tomto případě, ježto zboží bylo podáno k dopravě na stanici Praha-státní nádraží a vydáno na stanici Litoměřice-severozápadní nádraží, tudíž na stanicích v oblasti nynější republiky Československé, na onu část bývalé společnosti státní dráhy, jež přešly do vlastnictví státu Československého. Jest tudíž ze smlouvy dopravní zavázán v tomto případě zdejší erár, do jehož území dotyčné části drah patří s výhradou nároku postižního proti likvidační podstatě bývalého c. k. eráru. Je proto soud toho názoru, že z této dopravní smlouvy dle § 100 dopravního řádu je zavázán Československý železniční erár, a nikoliv již neexistující bývalý c. k. erár a že proto není zde nedostatku pasivní legitimace na straně žalovaného eráru, že žaloba právem vznesena byla na erár železniční Československé republiky a bylo proto ve smyslu § 236 c. ř. s. zjištěno, že právní poměr o řečenou dopravní smlouvu se opírající, skutečně mezi stranami spornými trvá po právu (srovnej článek dra. Boh. Klinebergra »stát jako subjekt práv« v Právniku z roku 1919 str. 188). Předpisy minist. nařízení ze dne 4. června 1919 čís. 313 sb. z. a n. jsou pouze pokyny, dané pro finanční prokuraturu, a nemění ničeho na platných zákonných ustanoveních. — O d v o l a c í s o u d změnil rozsudek prvé stolice a zjistil, že shora naznačený právní poměr není po právu, v podstatě z těchto d ů v o d ů: Z ustanovení zákona ze dne 23. července 1919 čís. 440 sb. z. a n. vyplývá, že pohledávky, povstale před 28. říjnem 1918, tedy v době před utvořením Československé republiky proti bývalému státu rakousko-uherskému, odkázány jsou na ukončení likvidace bývalého rakousko-uherského mocnářství, a nelze jich uplatňovati proti Československé republice. Ve sporech, řízených proti bývalému c. k. železničnímu eráru bylo by lze ve smyslu shora uvedeného zákona pokračovati se svolením finanční prokuratury, která by však v případě tom zastupovala erár československý jako zástupce — ne nástupce — bývalého c. k. eráru (§ 2 cit. zák.). V tomto sporu jde o požadavek, vzniklý dle vývodů žaloby v roce 1917.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalující firmy.

D ů v o d y:

Uplatňovaný dovolací důvod § 503 č. 4 c. ř. s. není ospravedlněn. K vývodům dovolacího spisu, jimž nepodařilo se vyvrátiti správné odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, podotýká se toto: V důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. (tisk 506) opodstatňuje se potřeba navrženého zákona takto: »Mezi státy, které

vznikly z bývalého rakousko-uherského mocnářství nebo které části jeho státního území připojily ke svému, musí se státi vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství. Poněvadž pak uplyne pravděpodobně drahně času, než k takové dohodě dojde, nutno řešiti otázku, zda a pokud má československá republika plniti závazky bývalého mocnářství, které jsou proti ní uplatňovány. Ježto jest naprosto nejisto, jak ono porovnání dopadne a tudíž, které z těchto závazků a do jaké míry náš stát převezme, doporučuje se, by pro takové závazky bylo zákonem stanoveno příročí až do času, kdy dojde k řečenému vyrovnání mezi účastněnými státy.« Zpráva právního výboru (tisk 1367), sdílejíc stanovisko vládního návrhu, podotýká dále: »Při tom budiž výslovně uvedeno, že přítomným zákonem nemá býti ani v zásadě řešena otázka, ani nemá jím býti prejudikováno otázce, zda a pokud převezme republika Československá závazky bývalého Rakouska, nebo království uherského nebo mocnářství rakousko-uherského, pokud závazky ty vznikly ze smluv nebo ze skutečností nastalých před 28. říjnem 1918 a že rozřešení otázky této samozřejmě je vyhrazeno konečnému vyrovnání o právech a závazcích zaniklého mocnářství rakouského a jeho jednotlivých států«. Totéž vytčeno pak výslovně zpravodajem v plném shromáždění zákonodárského sboru a nedoznalo tam odporu (těsnopisecká zpráva o 67. schůzi Národního shromáždění, str. 2106). Z řečených dějin vzniku zákona plyne nade vší pochybnost, že stát náš zásadně odmítl stanovisko, jako by bez dalšího stal se přejímatelem závazků bývalého rakouského státu z doby před státním převrácením, jichž sídlem bylo by území, nyní výsostně moci československé republiky podrobené. Posléz řečená okolnost o sobě k nástupnictví v podobné závazky nestačí, nýbrž převzetí musí kotviti v dohodě účastněných států, až k ní svého času dojde. Marně dovolává se žalobce pro svůj opačný názor předpisu § 1409 obč. zák. Vždyť otázka, na kolik účastněné státy převezmou závazky bývalého rakouského státu, jest otázkou mezinárodní dohody mezi těmito státy a na smlouvu tu přirozeně nelze použiti zásad soukromoprávních. Zejména nelze připustiti, by účastnění jednotlivci přesunuli s poukazem k soukromoprávním zásadám zodpovědnost a závaznost s jednoho státu na stát druhý. Ani právnímu citu a zásadám práva morálního nepřičí se stanovisko odvolacího soudu. Žalobci ukládá se pouze, by se čkal a uplatňoval svůj nárok svého času proti tomu, kdo dle dohody účastněných států bude jím zavázán. Toto právo se tímto rozhodnutím žalobci nijak neodnímá.

